

MOJ VRT

April 2016

Letnik 16

Številka 2

◆ Tudi zelenjava je
lahko dekorativna

▶ Orjaški bambus

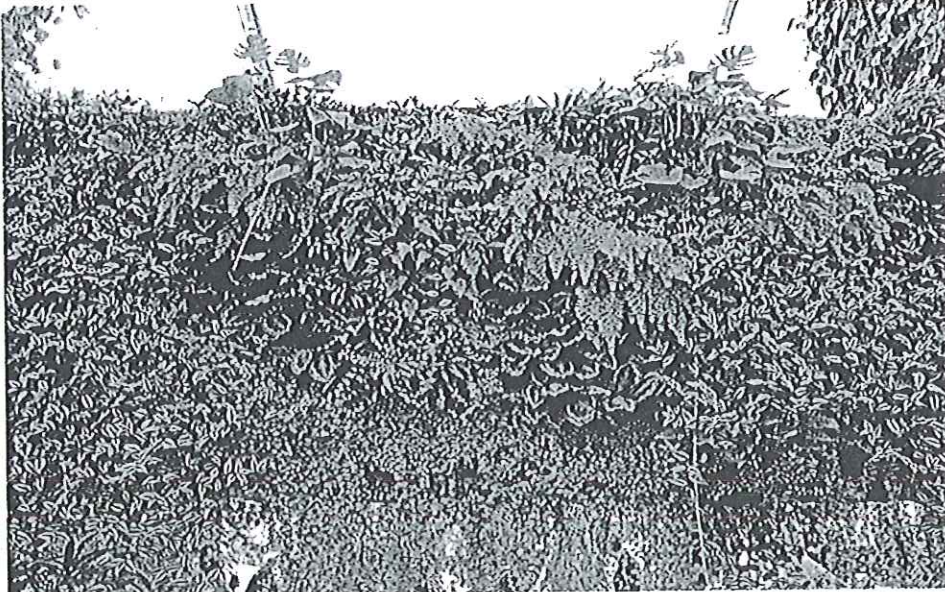
◆ Prekrivanje tal z
naravnimi materiali
in folijami

Z VAMI
VRTNARIMO ŽE

16
LET

Lahko bi rekli: Saj ni res, pa je!

Vertikalni vrtovi so izziv za vrtnarje

Floriada, Nizozemska 2012

Zgodovina vertikalnih vrtov sega v dobo faraonov v Egiptu do 3000 let pred našim štejetjem. Že takrat so oblikovali vrtove s stenami, pergolami in utami, ki so jih preraščali figovci, bršljan, vinska trta in drugo rastlinje.

Pisni zgodovinski viri omenjajo legendo o Babilonu, ki je veljal za eno od sedmih čudes antičnega sveta. Čudovite vrtove naj bi dal zgraditi babilonski kralj, ki je vladal med letoma 605 in 562 pred našim štejetjem. Z njimi naj bi razveselil svojo perzijsko ženo, ki je pogrešala hribovito domovino. Ob zgodovinskem pregledu je potrebno omeniti tudi stare Rimljane, ki so na stenah svojih vil in zunanjih pergolah gojili vinsko trto, vrtnice vzpenjavke pa so bile celo simbol njihovih enkratnih vrtov.

Pojem vertikalnih vrtov zajema tudi terasaste vrtove. V 15. stoletju so Inki na 2400 metrih nadmorske višine v subtropskem podnebju oblikovali terasasta pobočja. Še danes so vsi ti dosežki občudovanja vredni.

Na začetku 20. stoletja so se pojavile nove drzne zamisli o drugačnih sistemih vertikalnih vrtov. 1938 je profesor krajinske arhitekture Stanley H. White patentiral

botanične zidake, iz katerih je prvič sestavil prototipne vertikalne zelene stene. Na razvoj vertikalnih sten je vplivala tudi nova tehnologija gojenja hortikulturnih rastlin brez uporabe zemlje – hidropnika. Zanimivo je, da se je ta vrtnarska tehnologija razvila v okviru raziskovanja vesolja.

Prve zelene stene so bile pravzaprav z mrežnimi jeklenimi sistemi iz kablov in jeklenih pletenic, po katerih so se vzpenjale rastline.

Pravi preboj popularizacije zelenih sten pa je v poznih osemdesetih letih 20. stoletja sprožil francoski botanik Patric Blanc, ki je oblikoval konstrukcije s kovinskim ogrodjem, plastičnimi ploščami, filcem in kapilarnim avtomatskim zalivanjem. V kratkem času so zelene stene krasile galerije, hotele in nakupovalne centre po celem svetu.

Ob zanimivem kratkem zgodovinskem pregledu vidimo, da je pojem vertikalni vrtovi v vsakem zgodovinskem obdobju pomenil pravi izziv za vrtnarsko stroko. Kaj pomeni ta izraz danes? Kot že v preteklosti predstavljajo vertikalni vrtovi nove inovativne pristope v vrtnarstvu.

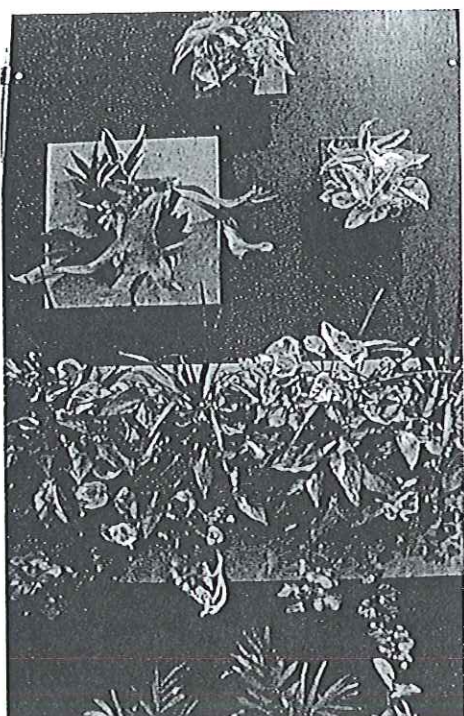
Vertikalne zelene stene imamo lahko v notranjih prostorih, na zunanjih stenah, na ograjah ali celo na vhodnih vratih v

vrt. Kljub temu, da nimate dovolj prostora za posodovke na balkonu, si lahko omislite pokončno gredo. Vaša izbira je, ali bo to zeliščni vrt, zelenjavni vrt ali okrasna greda. Lahko se poigrate in ustvarite mešane zasaditve. Pozorni morate biti na pozicijo stene ali ograje, saj je mikroklima izjemnega pomena. Na vetrovnih legah ob robovih stavb je potrebno saditi bolj trpežne rastline, hkrati pa morate paziti tudi na osvetlitev rastlin. Tako je potrebno rastline, ki se nekoliko bolj košato razrastejo posaditi pod manjšimi rastlinami oz. ne pregosto, da ne zasenčijo sosednjih rastlin. Izbor rastlin je seveda prilagojen njihovim naravnim potrebam. Na južno stran vedno zasajamo sonceljubne rastline, ki uspevajo v nekoliko bolj sušnih tleh, medtem ko v senčnih legah izberemo rastline za katere vemo, da uspevajo v senci.

Vertikalne zelene stene vedno predstavljajo v vrtnarstvu velik izziv. Tako obstaja več različnih tipov vertikalnih sten, ki so narejene iz različnih materialov. Vsi sistemi imajo vgrajene sisteme za zalivanje,

Patrick Blanc Vertical Garden
Hotel Athanaeum, London, april 2016

Flormart Miflor, Padova 2012

Foto: Rock Finale

ki se razlikujejo glede na tip sten. Enotno vsem vertikalnim stenam je razporeditev prostorov na osnovi stene, kamor lahko zasadimo rastline.

Uporabnost vertikalnih zasaditev je večstranska. Kot smo že omenili je to rešitev za ljubitelje vrtnarjenja, ki nimajo vrtov. Lahko so rešitev za ljudi, ki imajo zdravstvene težave in zaradi tega ne morejo obdelovati običajnih gred. So idealna kombinacija z dvignjenimi gredami. Z vertikalnimi zelenimi stenami povečamo naše zelene površine, hkrati

lahko osmislimo visoke betonske ograje. Zelena stena na južni strani omili pregrevanje sten in zato se taki notranji prostori manj segrevajo, kar pomeni posledično prihranek pri ohlajanju prostorov v vročih poletnih mesecih. Zanimivo je, da je v prostoru, kjer je zelena stena manj hrupno, saj se zvok ne odbija kot od praznih sten, ampak se vpija. Ne pozabimo, da rastline proizvajajo kisik, hkrati pa absorbirajo mikroskopske prašne delce in tako čistijo zrak.

V večjih mestih predstavljajo zelene

stene prave oaze narave in so izjemno pomembne za ohranjanje biodiverzitet. Različne žuželke se tako ne izogibajo betonskih in steklenih mestnih središč, saj imajo možnost postanka in bivanja. Podobna zgodba je tudi s pticami. Tisti, ki živimo na podeželju, imamo privilegij bližine narave s ptičjim petjem in preletavanjem metuljev in čebel. V mestih pa tak delček narave lahko pričaramo z vertikalnimi vrtovi. Kakovost življenja se tako v okolici zelenih stavb izboljša, rastlinje pozitivno vpliva na ljudi in posledično se zmanjšuje stres. Na drugi strani je pomembno poudariti, da je v večmilijonskih mestih problem samooskrbe s hrano in ponekod ravno z vertikalnimi zelenjavnimi vrtovi uspešno rešujejo ta problem. Vertikalni vrtovi oz. vertikalne zelene stene tako postajajo vse večji izziv vrtnarjev, ki s svojimi inovacijami presenečajo.

Ob razvoju tehnologij novodobnega vrtnarjenja je seveda potrebno razmišljati o znanju, ki ga potrebujemo za uspešno oblikovanje lepih vertikalnih vrtov. V okviru mednarodnega projekta »Vertical plant life« - vertikalne stene z rastlinami, si na Biotehniškem centru Naklo lahko že ogledate notranjo vertikalno steno zasajeno s sobnimi rastlinami, v izdelavi pa je tudi zunanja vertikalna stena. Skupaj s strokovnjaki iz gospodarstva (Humko d. o. o. Bled) pripravljamo izobraževalne vsebine, saj vam želimo pomagati pri izvedbi novodobnih vertikalnih vrtov.

Floriada, Nizozemska 2012

